Finans Norges innspill til familie- og kulturkomiteens behandling av statsbudsjettet for 2027

Finans Norge ber familie- og kulturkomiteen i sin behandling av statsbudsjettet for 2027 om å prioritere følgende:

- Anmode regjeringen om å påskynde arbeidet md en utvidelse av gjeldsregistrene
- Støtte arbeidet med et nasjonalt digitalt fullmaktsregister
- Oppfordre til en styrking av opplæring i privatøkonomi i skolen

Oppfølging av anmodningsvedtak om utvidelse av gjeldsregistrene
Finans Norge har lenge arbeidet for en utvidelse av gjeldsregistrene som ble etablert gjennom gjeldsinformasjonsloven til å omfatte andre typer gjeld. Vi er skuffet over at det fremdeles ikke er på plass.

Stortinget fattet tilbake i 2022 et enstemmig vedtak der de ba regjeringen utvide gjeldsregisteret til alle typer gjeld, med og uten sikkerhet. Stortinget ba samtidig regjeringen gjøre grundige utredninger som sikrer personvernet, og vurdere om enkelte typer gjeld av den grunn ikke skal innlemmes. Det videre arbeidet i Barne- og familiedepartementet har vært fokusert særlig på utvidelse av registrene til å omfatte pantesikret gjeld. Det ble avholdt en omfattende høring i 2025, der et bredt flertall av ulike typer aktører støtter en slik utvidelse. I budsjettproposisjonen for 2026 viste departementet til at dette var prioritert arbeid. I budsjettproposisjonen for 2027 viser departementet til behov for å hente inn ytterligere informasjon om personvernrisikoen og samtidig at ordningen med samtykkebasert innsyn fører til at blant annet låneformidlere kan hente ut gjeldsopplysninger og bruke det kommersielt og på en måte som ikke er i tråd med gjeldsinformasjonsloven. Departementet er i gang med å vurdere om dette kan reguleres for å ivareta personvernhensyn på en trygg måte.

Finans Norge vil påpeke at både personvern hensyn og spørsmålet om bruk av opplysninger fra gjeldsregistrene ble grundig behandlet i høringen i 2025. Vi anførte da behovet for en utvidelse av registeret må veies opp mot personvernhensyn. Her mener vi at forbrukerbeskyttelse ved å hindre at forbrukeren tar opp for mye gjeld bør veie tungt. Banker og andre låneinstitusjoners behandling av personopplysninger i denne sammenheng har hjemmel i lov, som pålegger dem et strengt ansvar for behandling. Det har ikke vært påvist lekkasjer eller misbruk av opplysninger fra registrene.

Når det gjelder bruk av gjeldsopplysninger fra registeret, la høringsnotatet fra BFD opp til en presisering av forbudet mot å bruke gjeldsopplysninger til markedsføring, herunder at opplysninger ikke kan gjøres direkte tilgjengelig for låneformidlere eller andre på grunnlag av samtykke eller fullmakt. Finans Norge støttet i vårt høringsinnspill en slik presisering i gjeldsinformasjonsloven for å forhindre bruk av gjeldsopplysninger til markedsføring, og foreslo samtidig en omformulering for å ivareta forbrukerens rett til innsyn og bruk av egne opplysninger, samt bruk til andre formål som svindelbekjempelse.

Gjeldsregisteret er et viktig verktøy for at bankene skal kunne gjøre gode kredittvurderinger av sine kunder og sørge for at forbrukere ikke får tatt opp mer lån enn de kan betjene og at lån oppfyller kravene i utlånsforskriften. Samtidig er verdien av dagens gjeldsregister begrenset av at det kun omfatter usikret gjeld. En utvidelse av registrene til også å omfatte pantesikret gjeld vil både gi

bankene mer oppdatert og korrekt informasjon om kundenes gjeldssituasjon, men også gi forbrukere bedre informasjon om egen økonomi.

- Finans Norge oppfordrer Stortinget til å be regjeringen om å påskynde arbeidet med en utvidelse av gjeldsregistrene.

Inkludering av ikke-digitale forbrukere
Finansnæringen er blant de mest digitale næringene i Norge. BankID ble utviklet av bankene på starten av 2000-tallet for å gjøre nettbank/mobilbank tryggere. Over 4 millioner innbyggere har BankID, og også staten har basert sin digitale utvikling av tjenester på at de aller fleste i Norge har BankID. Samtidig vet vi at mange forbrukere ikke er, ikke kan bli eller ikke kan forbli digitale. Disse forbrukerne har imidlertid også rett til både banktjenester og statlige tjenester. Bankene har utviklet en bransjenorm som sikrer at også ikke-digitale skal få grunnleggende banktjenester. Bankene forplikter seg til å gi veiledning til de som trenger det, til å tilby analoge banktjenester til de som trenger det, og til å ha fullmaktsløsninger for de som ønsker å la seg representere av andre.

Det er positivt at regjeringen i sitt budsjettforslag viderefører satsingen på et nasjonalt digitalt fullmaktsregister, og viser til at støtte for vergemål i Altinn skal være klart allerede i løpet av året, og at en helhetlig fullmaktsløsning på tvers av offentlige etater etter planen skal være klar innen utgangen av 2028. For at løsningen virkelig skal kunne bidra til digital inkludering, bør den på sikt utvides til at også private aktører som eksempelvis banker og forsikringsselskap skal kunne benytte seg av den.

- Finans Norge oppfordrer komiteen til å støtte arbeidet med et nasjonalt fullmaktsregister, og be regjeringen om å vurdere å på sikt gjøre ordningen tilgjengelig også til relevante private aktører.

Styrke opplæring i personlig økonomi i skolene
Unge lærer for lite om privatøkonomi på skolen. Dette underbygges av tre rapporter fra SIFO, OsloMet, som viser at mange unge har for dårlig kunnskap og at skolen ikke når ut til de mer sårbare gruppene som trenger det mest. Norge ligger tydelig bak land som Danmark og Finland når det gjelder systematisk opplæring i økonomiske ferdigheter. Dette kommer frem i PISA-resultatene fra 2022. Gode grunnleggende ferdigheter i personlig økonomi er en viktig del av livsmestring, og for å unngå at økonomiske problemer går i arv. Det bør således være en viktig del av forbrukerpolitikken.

I dag er kompetansemålene vage, det er ikke angitt tidsbruk og heller ikke utarbeidet pensum. Det gir store variasjoner mellom skolene. Finansnæringen har gjennom nettverket Skolemeny utviklet ikke-kommersielt materiell og undervisningsressurser som tilbys skolene. I tillegg til Finansnæringen er andre aktører som tilbyr materiell til undervisning også representert, som SIFO (Referansebudsjettet), Norges Bank Kunnskapssenter og Skatteetaten (Spleiselaget). Skolemeny-nettverket ble etablert i 2015 etter oppfordring fra det som da var Barne- og likestillingsdepartementet, og omtales i budsjettproposisjonen under samarbeidet med Senter for samarbeidslæring ved Universitetet i Innlandet. Formålet med nettverket er å koordinere innsatsen for bedret opplæring i personlig økonomi.

- Finans Norge ber Stortinget om å oppfordre til styrking av opplæring i privatøkonomi i skolen.